

Lausuntopyyntökysely

Vastausaika 16.3.2017 14:15:20

FI lausuntopyyntö VV

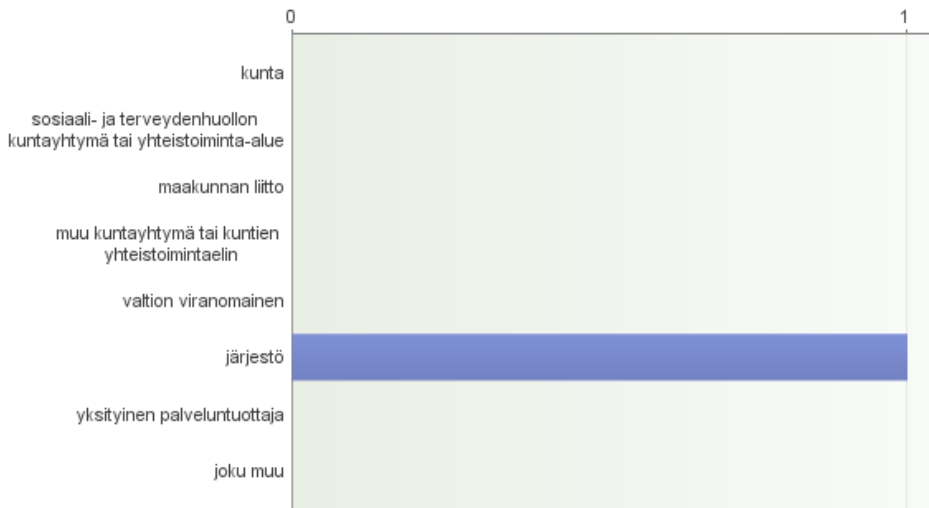
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta	Aino Leppänen	Veli-Matti Ahtiainen	15.3.2017	Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyvinvointierojen syntymisessä sosiaalisilla tekijöillä on merkittävä osuus ja sosiaaliset ja terveydelliset tekijät kietoutuvat hyvin - ja pahoinvoinnissa tiiviisti yhteen. Sote-uudistus on kuitenkin muuttanut yhä vahvemmin terveysuudistukseksi. Sosiaalipalvelut ja sosiaalityö eivät sisälly suunniteltujen sote-keskusten toimintaan. Niiden osalta ainoastaan neuvonta ja ohjaus toteutuisi sote-keskuksissa. Sosiaalihuolto on jäänyt lapsipuolen asemaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisessa.

Sosiaalipalveluiden tarve on tarkoitus arvioida aina maakunnan liikelaitoksessa. Nyt lausunnolla oleva valinnanvapauslaki toisi kerralla niin laajan valinnanvapauden, että se uhkaisi kuitenkin vakavasti sosiaalipalvelujen saatavuutta ja jättäisi ihmiset sekavan systeemin varaan.

Sosiaalihuollossa on vain vähän kokemusta asiakkaan valinnanvapaudesta. Sosiaalipalveluja tarvitseva on yleensä asioinut lähimmässä kunnallisessa toimipisteessä. Valinnanvapaus on toteutunut lähinnä siten, että asiakas on halutessaan saanut setelin kunnan kilpailuttamaan yksityiseen tai järjestön tuottamaan palveluun.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestöjen rooli sekä palveluiden tuottajana, että kansalaisyhteiskunnan toimijana on epäselvä. Järjestöjen mahdollisuus toimia täytyy turvata sote-uudistuksen kaikissa vaiheissa ja yhtiöittämisvelvoitteet täytyy purkaa.

Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta tähdentää myös, että asiakkaan ja asukkaan pitäisi olla koko uudistuksen keskiössä. Asukaslähtöisten toimintamallien kokeilu ja arviointi on vielä alkutekijöissään ja edellyttää systemaattista otetta ja kunnollista arviointia yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa.

Valinnanvapausuudistusta ei pidä viedä tällaisena eteenpäin, vaan sen valmisteluun on otettava aikalisä. Puuttuvat pykälät pitää kirjoittaa ensin auki ja meneillään olevat valinnanvapauskokeilut pitää arvioida kriittisesti ja puolueettomasti.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskusten ajatellaan olevan se paikka, johon ihminen ensimmäiseksi ottaa yhteyttä tarvitessaan sosiaaliapua. Sosiaalipalveluja siellä ei kuitenkaan olisi tarjolla -ainoastaan neuvontaa ja ohjausta. Asiakas ohjattaisiin lähes aina maakunnan liikelaitokseen, jossa arvioitaisiin ensin palvelutarve ja ohjattaisiin sen jälkeen palveluihin. Asiointi sote-keskuksessa jäisi useimpien ihmisten osalta turhaksi portaaksi ja hidastaisi varsinaista avun saamista. Ilman palvelutarpeen arviointia sote-keskuksen ei ole mahdollista ohjata asiakasta suoraan oikean palvelun piiriin.

Hyvinvointierojen syntyemisessä sosiaalisilla tekijöillä on merkittävä osuus ja sosiaaliset ja terveydelliset tekijät kietoutuvat hyvin - ja pahoinvoinnissa tiiviisti yhteen. Sote-uudistus on kuitenkin muuttunut yhä vahvemmin terveysuudistukseksi Sosiaalipalvelut ja sosiaalityö eivät sisälly suunniteltujen sote-keskusten toimintaan. Niiden osalta ainoastaan neuvonta ja ohjaus toteutuisi sote-keskuksissa. Sosiaalihuolto on jäänyt lapsipuolen asemaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisessa.

Sosiaalipalveluiden tarve on tarkoitus arvioida aina maakunnan liikelaitoksessa. Nyt lausunnolla oleva valinnanvapauslaki toisi kerralla niin laajan valinnanvapauden, että se uhkaisi kuitenkin vakavasti sosiaalipalvelujen saatavuutta ja jättäisi ihmiset sekavan systeemin varaan. Sosiaalihuollossa on vain vähän kokemusta asiakkaan valinnanvapaudesta. Sosiaalipalveluja tarvitseva on yleensä asioinut lähimmässä kunnallisessa toimipisteessä. Valinnanvapaus on toteutunut lähinnä siten, että asiakas on halutessaan saanut setelin kunnan kilpailuttamaan yksityiseen tai järjestön tuottamaan palveluun.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta paljon palveluja käyttävät ja erilaisissa haavoittuvissa tilanteissa olevat ihmisryhmät tarvitsevat sekä toimivaa sote-palveluiden integraatiota että palveluohjausta. Valinnan vapautta ei ole ellei siihen ole kykyä, osaamista ja jaksamista. Mahdollisuus resursoida riittävästi palveluohjausta tarpeita

vastaavasti näyttää epätodennäköiseltä. Yhdenvertaisuuden kannalta olennaista on myös se, että asiakasmaksut pysyvät kohtuullisena, samoin omavastuuosuudet. Palveluihin pitää päästä, ja matkakustannukset täytyy korvata. Toistaiseksi ei vielä tiedetä, mitä näissä asioissa käytännössä tulee tapahtumaan.

Apua tarvitsevan ihmisen tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että hänellä on lakiesityksen mukaan oikeus valita, missä toimipisteessä hän maakunnan alueella haluaa asioida, mutta tuskin juurikaan tietoa, mikä hänelle parhaiten sopii. Mitä heikompi ihmisen tilanne on, sitä enemmän hän tarvitsee tukea oikean palvelun löytämisessä. Vaarana on, että apua tarvitseva ihminen uupuu ennen kuin hän sitä löytää.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitetTUja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio, eli sosiaali- ja terveydenhuollon sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhdistäminen, on ollut sote-uudistuksen keskeinen tavoite. On suuri riski, että sosiaali- ja terveyskeskusten yhdistäminen ja sosiaalipalveluiden jakaminen sosiaali- ja terveyskeskusten ja maakunnan välillä rikkoo integraation. Rahoitusjärjestelmä erottaa ne tällöin toisistaan kahteen eri silloon. Valinnanvapausmalli heikentää palveluiden integroimisen. Lisäksi siihen sisältyy suuria riskejä kustannusten noususta.

Sote-keskusten ajatellaan olevan se paikka, johon ihminen ensimmäiseksi ottaa yhteyttä tarvitessaan sosiaaliapua. Sosiaalipalveluja siellä ei kuitenkaan olisi tarjolla - ainoastaan neuvontaa ja ohjausta. Asiakas ohjattaisiin lähes aina maakunnan liikelaitokseen, jossa arvioitaisiin ensin palvelutarve ja ohjattaisiin sen jälkeen palveluihin. Asiointi sote-keskuksessa jäisi useimpien ihmisten osalta turhaksi portaaksi ja hidastaisi varsinaista avun saamista. Ilman palvelutarpeen arviointia sote-keskuksen ei ole mahdollista ohjata asiakasta suoraan oikean palvelun piiriin.

Lakiluonnoksen vaikutusarviossa sanotaan seuraavasti: "Valinnanvapausmalli heikentää maakunnan kykyä toteuttaa sosiaali- ja terveystalouden integraatiota alueellaan. Tämä on seurausta siitä, että kaikki palvelutuotanto ei ole suoraan maakunnan hallinnollisen ohjauksen piirissä, vaikka portinvartijuus säilyykin maakunnalla. Integraation toteuttaminen valinnanvapausmallin puitteissa edellyttää maakunnalta sopimus- ja korvausjärjestelmien osaamista."

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihuolto on jäänyt lapsipuolen asemaan sosiaali- ja terveystalouden uudistamisessa. Useat sosiaalihuollon asiantuntijat arvioivat, että tämä vaikeuttaa yhtä uudistuksen tavoitteista, kustannusten hillitsemistä 3 miljardilla eurolla.

Valinnanvapausmalli heikentää palveluiden integroimisen. Lisäksi siihen sisältyy suuria riskejä kustannusten noususta.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittäväällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

Järjestöjen rooli sekä palveluiden tuottajana, että kansalaisyhteiskunnan toimijana on epäselvä. Järjestöjen mahdollisuus toimia täytyy turvata sote-uudistuksen kaikissa vaiheissa ja yhtiöittämisvelvoitteet täytyy purkaa.

Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta tähdentää myös, että asiakkaan ja asukkaan pitäisi olla koko uudistuksen keskiössä. Asukaslähtöisten toimintamallien kokeilu ja arviointi on vielä alkutekijöissään ja edellyttää systemaattista otetta ja kunnollista arviointia yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määrittellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

Sote-keskusten ajatellaan olevan se paikka, johon ihminen ensimmäiseksi ottaa yhteyttä tarvitessaan sosiaaliapua. Sosiaalipalveluja siellä ei kuitenkaan olisi tarjolla - ainoastaan neuvontaa ja ohjausta. Asiakas ohjattaisiin lähes aina maakunnan liikelaitokseen, jossa arvioitaisiin ensin palvelutarve ja ohjattaisiin sen jälkeen palveluihin. Asiointi sote-keskuksessa jäisi useimpien ihmisten osalta turhaksi portaaksi ja hidastaisi varsinaista avun saamista. Ilman palvelutarpeen arviointia sote-keskuksen ei ole mahdollista ohjata asiakasta suoraan oikean palvelun piiriin.

Lakiluonnoksen vaikutusarviossa sanotaan seuraavasti: "Valinnanvapausmalli heikentää maakunnan kykyä toteuttaa sosiaali- ja terveystalouden integraatiota alueellaan. Tämä on seurausta siitä, että kaikki palvelutuotanto ei ole suoraan maakunnan hallinnollisen ohjauksen piirissä, vaikka portinvartijuus säilyykin maakunnalla. Integraation toteuttaminen valinnanvapausmallin puitteissa edellyttää maakunnalta sopimus- ja korvausjärjestelmien osaamista."

Hyvinvointierojen syntyemisessä sosiaalisilla tekijöillä on merkittävä osuus ja sosiaaliset ja terveydelliset tekijät kietoutuvat hyvin - ja pahoinvoinnissa tiiviisti yhteen. Sote-uudistus on kuitenkin muuttanut yhä vahvemmin terveysuudistukseksi Sosiaalipalvelut ja sosiaalityö eivät sisälly suunniteltujen sote-keskusten toimintaan. Niiden osalta ainoastaan neuvonta ja ohjaus toteutuisi sote-keskuksissa. Sosiaalihuolto on jäänyt lapsipuolen asemaan sosiaali- ja terveystalouden uudistamisessa. Useat sosiaalihuollon asiantuntijat arvioivat, että tämä vaikeuttaa yhtä uudistuksen tavoitteista, kustannusten hillitsemistä 3 miljardilla eurolla.

Sosiaalipalveluiden tarve on tarkoitus arvioida aina maakunnan liikelaitoksessa. Nyt lausunnolla oleva valinnanvapauslaki toisi kerralla niin laajan valinnanvapauden, että se uhkasi kuitenkin vakavasti sosiaalipalvelujen saatavuutta ja jättäisi ihmiset sekavan systeemin varaan. Sosiaalihuollossa on vain vähän kokemusta asiakkaan valinnanvapaudesta.

Apua tarvitsevan ihmisen tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että hänellä on lakiesityksen mukaan oikeus valita, missä toimipisteessä hän maakunnan alueella haluaa asioida, mutta tuskin juurikaan tietoa, mikä hänelle parhaiten sopii. Mitä heikompi ihmisen tilanne on, sitä enemmän hän tarvitsee tukea oikean palvelun löytämisessä. Vaarana on, että apua tarvitseva ihminen uupuu ennen kuin hän sitä löytää.

Valinnanvapautta on perusteltu siten, että asiakas nousee viimeinkin keskiöön. Palvelujen valinta ja kokonaisuuden suunnittelu vaatisi paljon tukea ja ohjausta. On riski, että uusi järjestelmä palvelee parhaiten hyvin koulutettuja, hyvän informaatiolukutaidon omaavia sekä terveitä..

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

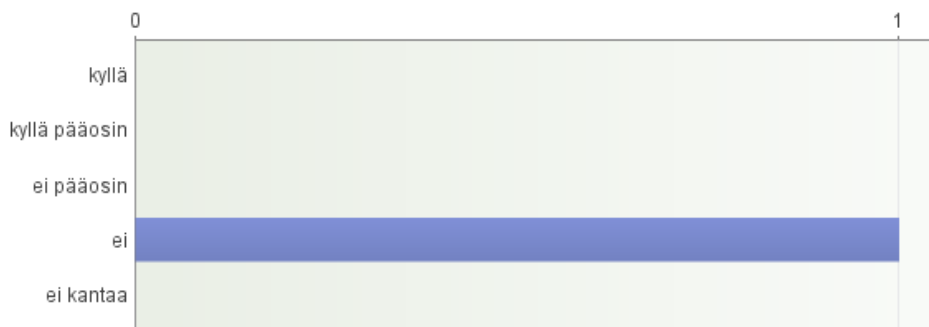
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta tähdentää, että asiakkaan ja asukkaan pitäisi olla koko uudistuksen keskiössä. Asukaslähtöisten toimintamallien kokeilu ja arviointi on vielä alkutekijöissään ja edellyttää systemaattista otetta ja kunnollista arviointia yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Apua tarvitsevan ihmisen tilannetta vaikeuttaa se, että hänellä on lakiesityksen mukaan oikeus valita, missä toimipisteessä hän maakunnan alueella haluaa asioida, mutta tuskin juurikaan tietoa, mikä hänelle parhaiten sopii. Mitä heikompi ihmisen tilanne on, sitä enemmän hän tarvitsee tukea oikean palvelun löytämisessä. Vaarana

on, että apua tarvitseva ihminen uupuu ennen kuin hän sitä löytää.

Valinnanvapautta on perusteltu siten, että asiakas nousee viimeinkin keskiöön. Palvelujen valinta ja kokonaisuuden suunnittelu vaatisi paljon tukea ja ohjausta. On riski, että uusi järjestelmä palvelee parhaiten hyvin koulutettuja, hyvän informaatiolukutaidon omaavia sekä terveitä.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelit ja henkilökohtainen budjetti mahdollistaisivat sen, että asiakkaat voivat omista lähtökohdistaan käyttää myös näitä palveluja monipuolisemmin ja laajemmin kuin aikaisemmin.

Valinnanvapaus pitää kuitenkin toteuttaa suppeammassa muodossa niin, ettei se vaaranna integraatiota. Valinnanvapausuudistusta ei pidä viedä tällaisena eteenpäin, vaan sen valmisteluun on otettava aikalisä. Puuttuvat pykälät pitää kirjoittaa ensin auki ja meneillään olevat valinnanvapauskokeilut pitää arvioida kriittisesti ja puolueettomasti.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla ei ole käytännössä hallinnollista valtaa yksityisten yhtiöiden ylläpitämiin sosiaali- ja terveyskeskuksiin. Uhkana on, että palvelut jakaantuvat huonommin ja paremmin pärjäävien palveluiksi. Valintojen tärkeimpiä kriteerejä, toiminnan vaikuttavuutta ja turvallisuutta mittaavat tietojärjestelmät puuttuvat, ja niiden kehittäminen kestää vuosia.

Palvelutarjonta lisääntyy todennäköisesti suurissa asutuskeskuksissa, mutta harvaan asutuille alueille ei lisätarjontaa välttämättä synny. Näin valinnanvapauden toteutuminen ja aiempaa nopeampi hoitoon pääsy perustason palveluihin ei toteudu yhdenvertaisesti.

Lakiesityksen vaikuttavuusarvioinnissa todetaan, että "Keskeiseksi muodostuu maakuntien järjestämisosaaminen ja se, miten ja millaisia ehtoja ne kykenevät asettamaan palvelujen tuottajille ja miten näitä ehtoja kyetään valvomaan." Maakunta laitetaan sote-uudistuksessa paljon vartijaksi. Maakunta määrittelee palvelustrategiassaan asukkaidensa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen, määrän, laadun, ja tuottamistavan, sekä rahoituksen. Maakunta vastaa siitä, että ihmiset saavat palvelut yhdenvertaisesti.

Valinnanvapautteen kuuluva palvelumarkkinoiden sääntely, seuranta ja ohjaus edellyttävät maakunnissa uudenlaista toimintatapaa, välineitä ja osaamista. Mitkä ovat

maakunnan edellytykset onnistua? Hallituksen esitysluonnoksessa olevan vaikutusarvion mukaan se ei ole ongelmaton: "Haasteeksi uudessa rakenteessa muodostuu maakunnan oikeudelliset ja tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa tehokkaasti järjestämisvastuutaan." Onkin syytä kysyä mistä kaikkea tätä tietoa, taitoa ja osaamista tulee.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

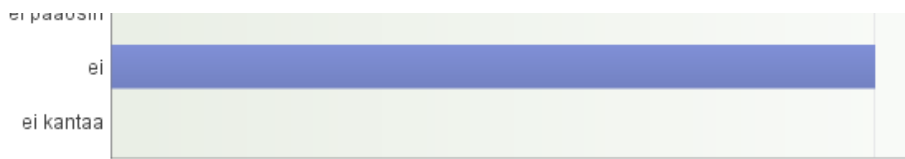
- Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta tähdentää, että asiakkaan ja asukkaan pitäisi olla koko uudistuksen keskiössä. Asukaslähtöisten toimintamallien kokeilu ja arviointi on vielä alkutekijöissään ja edellyttää systemaattista otetta ja kunnollista arviointia yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko). Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

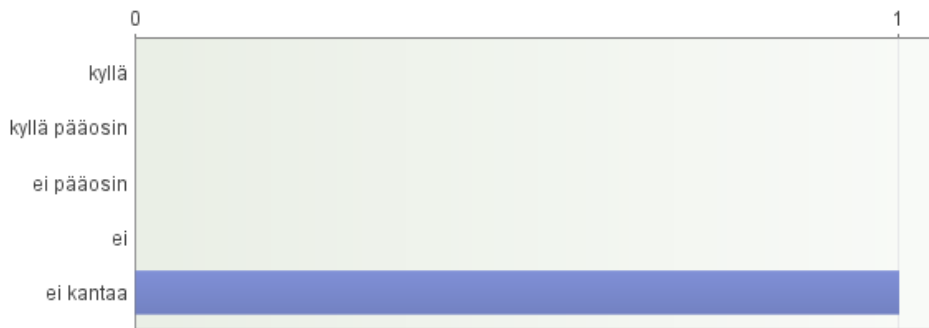
Vastaajien määrä: 1

- 1 Apua tarvitsevan ihmisen tilannetta vaikeuttaa se, että hänellä on lakiesityksen mukaan oikeus valita, missä toimipisteessä hän maakunnan alueella haluaa asioida, mutta tuskin juurikaan tietoa, mikä hänelle parhaiten sopii. Mitä heikompi ihmisen tilanne on, sitä enemmän hän tarvitsee tukea oikean palvelun löytämisessä. Vaarana on, että apua tarvitseva ihminen uupuu ennen kuin hän sitä löytää.

Valinnanvapautta on perusteltu siten, että asiakas nousee viimeinkin keskiöön. Palvelujen valinta ja kokonaisuuden suunnittelu vaatisi paljon tukea ja ohjausta. On riski, että uusi järjestelmä palvelee parhaiten hyvin koulutettuja, hyvän informaatiolukutaidon omaavia sekä terveitä.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista. 15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelutarjonta lisääntyy todennäköisesti suurissa asutuskeskuksissa, mutta harvaan asutuille alueille ei lisätarjontaa välttämättä synny. Näin valinnanvapauden toteutuminen ja aiempaa nopeampi hoitoon pääsy perustason palveluihin ei toteudu yhdenvertaisesti.

Lakiesityksen vaikuttavuusarvioinnissa todetaan ,että “ Keskeiseksi muodostuu maakuntien järjestämisaamien ja se, miten ja millaisia ehtoja ne kykenevät asettamaan palvelujen tuottajille ja miten näitä ehtoja kyetään valvomaan.” Maakunta laitetaan sote-uudistuksessa paljon vartijaksi. Maakunta määrittelee palvelustrategiassaan asukkaidensa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen, määrän, laadun, ja tuottamistavan, sekä rahoituksen. Maakunta vastaa siitä, että ihmiset saavat palvelut yhdenvertaisesti.

Valinnanvapauteen kuuluva palvelumarkkinoiden sääntely, seuranta ja ohjaus edellyttävät maakunnissa uudenlaista toimintatapaa, välineitä ja osaamista. Mitkä ovat maakunnan edellytykset onnistua? Hallituksen esitysluonnoksessa olevan vaikutusarvion mukaan se ei ole ongelmatonta: “Haasteeksi uudessa rakenteessa muodostuu maakunnan oikeudelliset ja tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa tehokkaasti järjestämisvastuutaan.” Onkin syytä kysyä mistä kaikkea tätä tietoa, taitoa ja osaamista tulee.

Uudistusten tavoitteena on parantaa palveluiden yhdenvertaisuutta. Maakunnalla ei ole käytännössä hallinnollista valtaa yksityisten yhtiöiden ylläpitämiin sosiaali- ja terveyskeskuksiin. Uhkana on, että palvelut jakaantuvat huonommin ja paremmin pärjäävien palveluiksi. Valintojen tärkeimpiä kriteerejä, toiminnan vaikuttavuutta ja turvallisuutta mittaavat tietojärjestelmät puuttuvat, ja niiden kehittäminen kestää vuosia.

Valinnanvapauden laajentaminen edellyttää uuden ohjaus- ja seurantajärjestelmän sekä maksatusjärjestelmän muodostamista sekä tietojärjestelmämuutoksia. Uudistuksen toimeenpanoa varten tarvitaan suuri määrä rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia, jotka vaikuttavat organisaatioihin, henkilöstöön ja infrastruktuuriin sekä kaikkeen toimintaan. Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta yhtyykin lakiesityksen vaikuttavuusarvioon siitä, että toimeenpanolle täytyy varata riittävästi aikaa ja sitä täytyy kokeilla rajatussa kohdeympäristössä ennen laajoja käyttöönottoja. Jos valinnanvapausjärjestelmä joudutaan käynnistämään ilman suunnittelun ja toiminnan seurannan edellyttämää riittävää tietopohjaa, tästä voi aiheutua ongelmia, joita on myöhemmin vaikeaa tai työlästä korjata.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

Järjestöjen rooli sekä palveluiden tuottajana, että kansalaisyhteiskunnan toimijana on epäselvä. Järjestöjen mahdollisuus toimia täytyy turvata sote-uudistuksen kaikissa vaiheissa ja yhtiöittämisveloitteet täytyy purkaa.

Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta tähdentää myös, että asiakkaan ja asukkaan pitäisi olla koko uudistuksen keskiössä. Asukaslähtöisten toimintamallien kokeilu ja arviointi on vielä alkutekijöissään ja edellyttää systemaattista otetta ja kunnollista arviointia yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

Apua tarvitsevan ihmisen tilannetta vaikeuttaa se, että hänellä on lakiesityksen mukaan oikeus valita, missä toimipisteessä hän maakunnan alueella haluaa asioida, mutta tuskin juurikaan tietoa, mikä hänelle parhaiten sopii. Mitä heikompi ihmisen tilanne on, sitä enemmän hän tarvitsee tukea oikean palvelun löytämisessä. Vaarana on, että apua tarvitseva ihminen uupuu ennen kuin hän sitä löytää.

Valinnanvapautta on perusteltu siten, että asiakas nousee viimeinkin keskiöön. Palvelujen valinta ja kokonaisuuden suunnittelu vaatisi paljon tukea ja ohjausta. On riski, että uusi järjestelmä palvelee parhaiten hyvin koulutettuja, hyvän informaatiolukutaidon omaavia sekä terveitä.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta paljon palveluja käyttävät ja erilaisissa haavoittuvissa tilanteissa olevat ihmisryhmät tarvitsevat sekä toimivaa sote-palveluiden integraatiota että palveluohjausta. Valinnan vapautta ei ole ellei siihen ole kykyä, osaamista ja jaksamista. Mahdollisuus resursoida riittävästi palveluohjausta tarpeita vastaavasti näyttää epätodennäköiseltä. Yhdenvertaisuuden kannalta olennaista on myös se, että asiakasmaksut pysyvät kohtuullisena, samoin omavastuuosuudet. Palveluihin pitää päästä, ja matkakustannukset täytyy korvata. Toistaiseksi ei vielä tiedetä, mitä näissä asioissa käytännössä tulee tapahtumaan.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

0

1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden laajentaminen edellyttää uuden ohjaus- ja seurantajärjestelmän sekä maksatusjärjestelmän muodostamista sekä tietojärjestelmämuutoksia. Uudistuksen toimeenpanoa varten tarvitaan suuri määrä rakenteellisia ja toiminnallisia muutoksia, jotka vaikuttavat organisaatioihin, henkilöstöön ja infrastruktuuriin sekä kaikkeen toimintaan.

Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta yhtyykin lakiesityksen vaikuttavuusarvioon siitä, että toimeenpanolle täytyy varata riittävästi aikaa ja sitä täytyy kokeilla rajatussa kohdeympäristössä ennen laajoja käyttöönottoja. Jos valinnanvapausjärjestelmä joudutaan käynnistämään ilman suunnittelun ja toiminnan seurannan edellyttämää riittävästi tietopohjaa, tästä voi aiheutua ongelmia, joita on myöhemmin vaikeaa tai työlästä korjata.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Järjestöjen rooli sekä palveluiden tuottajana, että kansalaisyhteiskunnan toimijana on epäselvä. Järjestöjen mahdollisuus toimia täytyy turvata sote-uudistuksen kaikissa vaiheissa ja yhtiöittämisveloitteet täytyy purkaa.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaaliturvayhdistysten neuvottelukunta suhtautuu valinnanvapauden lisäämiseen erityisesti peruspalveluissa myönteisesti, vaikkakin se tulee lisäämään palveluohjauksen tarvetta. Monilla järjestöillä ja yksityisillä tuottajilla on sellaista erityisosaamista, jota kunnilla ei ole ollut. Asiakassetelit ja henkilökohtainen budjetti mahdollistaisivat sen, että asiakkaat voivat omista lähtökohdistaan käyttää myös näitä palveluja monipuolisemmin ja laajemmin kuin aikaisemmin.

Valinnanvapaus pitää kuitenkin toteuttaa suppeammassa muodossa niin, ettei se vaaranna integraatiota. Valinnanvapausuudistusta ei pidä viedä tällaisena eteenpäin, vaan sen valmisteluun on otettava aikalisä. Puuttuvat pykälät pitää kirjoittaa ensin auki ja meneillään olevat valinnanvapauskokeilut pitää arvioida kriittisesti ja puolueettomasti

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.

